

MARIA OPREA

INFRAȚIUNI CONTRA ÎNFĂPTUIRII JUSTIȚIEI

Tomul 9

BIBLIOTECA DE DREPT PENAL

Biblioteca inițiată și coordonată de **Sergiu BOGDAN**

- Tomul 1:** Cristian MITRACHE – Suspendarea executării pedepsei
- Tomul 2:** Sergiu BOGDAN – Eroarea în dreptul penal
- Tomul 3:** Constantin DUVAC – Pluralitatea aparentă de infracțiuni
- Tomul 4:** Mircea DAMASCHIN – Dreptul la un proces echitabil în materie penală
- Tomul 5:** Voicu PUȘCAȘU – Prezumția de nevinovăție
- Tomul 6:** Claudia-Florina UȘVAT – Infracțiunile de corupție în contextul reglementărilor europene
- Tomul 7:** Costică DIȚĂ – Partea responsabilă civilmente în procesul penal
- Tomul 8:** Carmen-Adriana DOMOCOȘ – Fapta omisivă și incriminarea ei în legea penală română

MARIA OPREA

**INFRACTIUNI
CONTRA ÎNFĂPTUIRII
JUSTIȚIEI**

**Universul Juridic
București
-2015-**

Editat de S.C. Universul Juridic S.R.L.

Copyright © 2015, S.C. Universul Juridic S.R.L.

Toate drepturile asupra prezentei ediții aparțin
S.C. Universul Juridic S.R.L.

Nicio parte din acest volum nu poate fi copiată fără acordul
scris al S.C. Universul Juridic S.R.L.

**NICIUN EXEMPLAR DIN PREZENTUL TIRAJ NU VA FI
COMERCIALIZAT DECÂT ÎNSOȚIT DE SEMNĂTURA ȘI
ȘTAMPILA EDITORULUI, APLICATE PE INTERIORUL
ULTIMEI COPERTE.**

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
OPREA, MARIA

Infrațiuni contra înfăptuirii justiției / Maria Oprea. –
București : Universul Juridic, 2015
Bibliogr.
ISBN 978-606-673-513-1

34

REDACȚIE: tel./fax: **021.314.93.13**
tel.: **0732.320.666**
e-mail: **redactie@universuljuridic.ro**

DEPARTAMENTUL telefon: **021.314.93.15**
DISTRIBUȚIE: tel./fax: **021.314.93.16**
e-mail: **distributie@universuljuridic.ro**

www.universuljuridic.ro

Abrevieri

alin.	alineat
apud	citat după
art.	articol
B. Of.	Buletinul Oficial, Partea I
C. Ap.	Curtea de Apel
C. civ.	Codul civil
C. muncii	Codul muncii
C. pen.	Codul penal
C. pr. civ.	Codul de procedură civilă
C. pr. fisc.	Codul de procedură fiscală
C. pr. pen.	Codul de procedură penală
c.	contra
CSJ	Curtea Supremă de Justiție
CD	Culegere de decizii
CEDO	Curtea Europeană a Drepturilor Omului
CJUE	Curtea de Justiție a Uniunii Europene
Convenție	Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (Convenția europeană a drepturilor omului)
dec. pen.	decizia penală
dec.	decizia
Dreptul	Revista „Dreptul”
Ed.	Editura
ed.	ediția
etc.	<i>et caetera</i> („și celelalte”)
ibidem	același autor, aceeași lucrare
ICCJ	Înalta Curte de Casație și Justiție
Jud.	Judecătoria
lit.	litera
M. Of.	Monitorul Oficial al României, Partea I
n.n.	nota noastră
nr.	numărul
O.G.	Ordonanța Guvernului
O.U.G.	Ordonanța de urgență a Guvernului
op. cit.	opera citată

p.	pagina
par.	paragraful
pct.	punctul
pp.	paginile
RRD	Revista română de drept
s. pen.	secția penală
sent. pen.	sentința penală
sent.	sentința
Trib. Suprem	Tribunalul Suprem
Trib.	Tribunalul
urm.	următoarele
vol.	volumul

INTRODUCERE

Adoptarea unui nou Cod penal a fost justificată de către legiuitor prin evoluția economico-socială, a doctrinei și jurisprudenței, prin necesitatea reasezării în limite normale a tratamentului sancționator, a simplificării textelor de incriminare și a evitării suprapunerilor între diferitele incriminări.

Infracțiunile contra îndeplinirii justiției cunosc în noul Cod penal modificări importante, fiind prevăzute în mod distinct în Titlul IV din Partea specială (art. 266-288). În expunerea de motive s-a arătat că a fost înlocuită denumirea de „Infracțiuni care împiedică îndeplinirea justiției” cu cea de „Infracțiuni contra îndeplinirii justiției”, întrucât prin aceste infracțiuni nu este întotdeauna împiedicată efectiv îndeplinirea justiției, putându-se produce doar o stare de pericol pentru realizarea actului de justiție. Modificările aduse Codului penal cu privire la aceste infracțiuni au fost justificate de către legiuitor prin necesitatea asigurării legalității, imparțialității, independenței și fermității în îndeplinirea justiției. Astfel, au fost introduse noi incriminări, precum „obstrucționarea justiției”, „răzbunarea pentru ajutorul dat justiției”, „compromiterea intereselor justiției”, „încălcarea solemnității ședinței”, „asistența și reprezentarea neloială”. De asemenea, au fost regândite alte fapte penale care erau deja incriminate, precum „nedenunțarea”, „favorizarea infractorului”, „influențarea declarațiilor”, „mărturia mincinoasă”, „tăinuirea”.

Doctrina a remarcat, cu privire la transformările intervenite, faptul că „rațiunea modificărilor stă în necesitatea adaptării legislației penale la realitățile actuale ale unei societăți democratice, la prevederile normelor europene, precum și la cerințele instituite de doctrină și jurisprudență”¹. De asemenea, s-a apreciat, în legătură cu necesitatea regândirii infracțiunilor contra justiției, că „experiența românească a dovedit că mijloacele de protecție penală a îndeplinirii justiției au fost aplicate timid și neconvingător. Ținând cont de numărul de persoane care fac declarații mincinoase, care încearcă să determine mărturii mincinoase sau care depun plângeri penale pentru a împiedica desfășurarea unui proces civil,

¹ A.M. Pop, *Influențarea declarațiilor în lumina prevederilor noului Cod penal*, în *Caiete de drept penal* nr. 3/2012, p. 12.

apare întrebarea dacă această stare de fapt se reflectă și în condamnările pentru aceste fapte. Răspunsul este evident negativ, fiind puține cazuri de condamnări pentru mărturie mincinoasă, deși mărturii mincinoase există în sistemul judiciar român. Unele infracțiuni din acest capitol, raportat la conținutul lor, cu greu mai pot fi actuale cu exigențele unei societăți democratice și liberale”¹.

Importantele modificări pe care le aduce noul Cod penal infracțiunilor contra înfăptuirii justiției, prin includerea în sfera de reglementare penală a unor fapte care nu au mai fost incriminate ori regândirea unor infracțiuni deja existente, au constituit motivația pentru alegerea temei de cercetare. Astfel, dacă în Codul penal din 1969 erau prevăzute 17 infracțiuni, noul Cod penal a inclus în domeniul prin care se realizează protecția penală a activității de înfăptuire a justiției 23 de incriminări. La aceste aspecte se adaugă viziunea preponderent preventivă a noii legislații penale față de cea represivă a Codului penal din 1969, ceea ce se reflectă atât în dispozițiile din Partea specială, cât și în modificările aduse instituțiilor din Partea generală a Codului penal.

Demersul temei de cercetare a fost determinat de aceste schimbări importante aduse Codului penal, dar și de interferențele, corelările și corespondențele ce trebuie să existe cu legea de procedură penală.

Structura lucrării a fost realizată pornind de la elementele ce caracterizează incriminările cu privire la înfăptuirea justiției. Codul penal din 1969, precum și noul Cod penal, având în vedere omogenitatea pe care o prezintă valoarea socială ocrotită, nu au realizat o împărțire a incriminărilor în funcție de modul în care se realizează funcțional înfăptuirea justiției.

O analiză a principalelor coduri penale europene a relevat faptul că incriminările privind activitatea de înfăptuire a justiției se grupează în jurul principalelor forme de realizare a justiției.

Astfel, **Codul penal italian** incriminează aceste infracțiuni în Titlul III sub denumirea „Despre delictе împotriva administrării justiției”. Sunt aproximativ 32 de infracțiuni grupate în 3 părți: partea I tratează delictеle împotriva **activității judiciare**; partea a II-a se referă la delictеle **împotriva autorității hotărârilor judiciare**; partea a III-a conține incriminări cu privire la tutela arbitrară a posibilității de a-și face singur dreptate.

¹ S. Bogdan, *Scurte considerații privind unele infracțiuni în legătură cu înfăptuirea justiției*, în *Studia Universitatis Babeș-Bolyai, Series Iurisprudentia*, nr. 2/2007, disponibil online la adresa <http://studia.law.ubbcluj.ro/articol.php?srcticollid=264>.

Am remarcat o asemănare între această structură a Codului penal italian și cea a **Codului penal român din 1936**, care împărțea în trei capitole delictelor contra administrării justiției (delicte contra activității judiciare, delicte contra autorității hotărârilor judecătorești și duelul).

Codul penal spaniol împarte Titlul XX cu privire la delictelor împotriva administrării justiției în 9 capitole: încălcarea datoriei; omisiunea de a împiedica comiterea de infracțiuni sau de a promova urmărirea acestora; tănuirea; realizarea arbitrară a dreptului propriu; acuzațiile și denunțurile false și simularea delictelor; mărturia mincinoasă; obstrucționarea justiției și neloialitatea profesională; încălcarea condamnării; delicte împotriva administrării justiției din cadrul Curții Penale Internaționale.

Codul penal francez are o structură mai detaliată a infracțiunilor contra justiției: despre piedicile puse sesizării justiției; despre piedicile puse exercitării justiției; atingeri aduse respectului datorat justiției; despre evadare; alte atingeri aduse autorității justiției penale.

Am structurat lucrarea pornind de la distincțiile și delimitările ce se pot face cu privire la obiectul juridic comun al infracțiunilor contra justiției din noul Cod penal și posibila grupare a acestor infracțiuni în funcție de obiectul juridic special, de categoria valorilor sociale ce pot fi puse în pericol sau vătămate. În acest sens, doctrina a apreciat că „înfăptuirea justiției în sens larg cuprinde, pe lângă funcția principală de jurisdicție, și funcțiile complementare de urmărire penală și executare a hotărârilor judecătorești și a măsurilor judiciare, toate acestea concurând la îndeplinirea justiției”¹.

Astfel, pornind de la diferitele aspecte ale îndeplinirii justiției, de la elementele de eterogenitate a conținuturilor de incriminare, am gândit o delimitare a infracțiunilor contra îndeplinirii justiției pe baza a patru coordonate: **sesizarea organelor judiciare; exercitarea efectivă a activității justiției; autoritatea justiției și a hotărârilor judecătorești; alte aspecte ale îndeplinirii justiției.**

Față de aceste considerente, demersul efectuat cu privire la infracțiunile contra îndeplinirii justiției nu urmează sistematizarea din Codul penal, întrucât am apreciat că se pot grupa infracțiunile în funcție de segmentul din activitatea judiciară ce poate fi pus în pericol sau vătămat prin comiterea faptelor incriminate. Împărțirea exista și în Codul penal din 1936, există și în codurile altor țări europene, așa cum s-a arătat.

¹ N. Iliescu, *Infracțiuni care împiedică îndeplinirea justiției*, în V. Dongoroz ș.a., *Explicații teoretice ale Codului penal. Partea specială*, ed. a 2-a, Ed. Academiei Române, Ed. All Beck, București, 2003, vol. IV, p. 142.

Aceste constatări au permis sistematizarea pe capitole a lucrării, precum și realizarea unor corelații între infracțiuni.

Analiza efectuată fiecărei incriminări a urmat o structură ce a fost consacrată de către doctrina din țara noastră, respectiv pe baza unei delimitări a condițiilor preexistente ale infracțiunii, a conținutului constitutiv (latura obiectivă și subiectivă a infracțiunii), a formelor infracțiunii și sancțiunilor prevăzute de norma penală. Acest mod riguros de abordare a fost criticat în doctrină¹, susținându-se că „separarea condițiilor «preexistente» de cele «esențiale», care alcătuiesc *conținutul constitutiv* al infracțiunii, apare ca nejustificată și vădit aleatorie, atâta timp cât nimeni nu a susținut vreodată că așa-numitele «condiții preexistente» ar avea caracter neesențial sau accidental și că ele ar putea lipsi fără ca infracțiunea să decadă”. În acest sens, s-a invocat și maniera în care autorii occidentali tratează, de regulă, în mod nediferențiat, cerințele privitoare la faptă (element material) și la aspectele infracțiunii, făcându-se referire la subiecți, obiect, la timpul și locul comiterii faptei, numai atunci când norma de incriminare cuprinde, explicit sau implicit, cerințe relative la acestea².

Deși am apreciat ca fiind întemeiate aceste considerații, am abordat structura tradițională de tratare a incriminărilor motivat de multiplele schimbări existente în conținutul infracțiunilor contra înfăptuirii justiției față de Codul penal din 1969, impunându-se astfel necesitatea analizei distincte a condițiilor preexistente ale infracțiunii față de conținutul constitutiv și celelalte aspecte ale incriminării, nefiind posibilă o analiză completă a tuturor elementelor de noutate fără ca toate acestea să fie avute în vedere.

Față de împrejurarea că unele dintre incriminări au existat, sub aspecte diferite, în toate legislații penale din țara noastră, începând cu Codul penal din 1864, am considerat necesară o analiză a evoluției legislative a acestor infracțiuni, precum și relevarea aspectelor de continuitate și discontinuitate, a elementelor de noutate aduse de Codul penal. Pentru noile incriminări, s-a impus o analiză a conformității cu principiul minimei intervenții și a caracterului subsidiar al dreptului penal, având în vedere că orice cod penal este o „constituție negativă”³. Abordarea

¹ M.K. Guiu, *Reflecții privind conținutul părții speciale a dreptului penal și structura conținutului generic al infracțiunii*, în Dreptul nr. 10/2012, pp. 172-190.

² *Ibidem*.

³ Expresia apare și în Expunerea de motive la Codul penal spaniol, Legea nr. 10 din 25 noiembrie 1995; în explicarea acestei sintagme, folosită pentru a denumi Codul penal, s-a invocat importanța acestuia într-o societate civilizată în a defini delictele și